provincie limburg

Provinciale Staten

Clustercode	RMT	**Uw kenmerk**	-
Ons kenmerk	DOC-00729195	**Maastricht**	21 januari 2025
Bijlage(n)	1	**Verzonden**	27 januari 2025

Onderwerp
Antwoord van Gedeputeerde Staten op schriftelijke vragen

Van het lid : L. Kuiper
Fractie : SP
Inzake : Glyfosaat op Limburgse landbouwgrond

Vraag 1.
Bent u op de hoogte van bovengenoemd artikel in De Limburger en uitspraken van steeds meer onafhankelijke objectieve wetenschappers over de schadelijkheid van glyfosaat (en AMPA) zoals in bovenstaande links? En welke reactie heeft u hierop?

Antwoord.
Ja, wij zijn op de hoogte van het artikel in De Limburger, de diverse uitspraken van wetenschappers en de actuele publiciteit rondom de effecten van gewasbeschermingsmiddelen als glyfosaat (en AMPA waarin glyfosaat wordt omgezet). Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen betreft een gecompliceerd en veelbesproken onderwerp met diverse standpunten en belangen. Gezien het veranderend grondgebruik, onderzoeksresultaten en rechtszaken over de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen begrijpen wij dat er zorgen zijn omtrent volksgezondheid en de leefomgeving. Wij volgen daarom nauwlettend de ontwikkelingen en onderzoeken van het Rijk omtrent de effecten van het gebruik van glyfosaat (en AMPA).

Limburglaan 10
6229 GA Maastricht

Postbus 5700
6202 MA Maastricht

+31 43 389 99 99
www.limburg.nl

Achtergrondinformatie
De Europese commissie heeft in november 2023 besloten dat de onkruidverdelger glyfosaat nog 10 jaar mag worden gebruikt in de Europese Unie. De Europese Commissie oordeelde op basis van wetenschappelijke adviezen dat er geen 'kritieke punten van bezorgdheid zijn om de toelating tegen te houden. Wel komen er nieuwe eisen en beperkingen aan het gebruik van het middel.

In de kamerbrief van 14 oktober 2024 van minister Wiersma (kenmerk DGA PAV / 87473428) is aan de Eerste Kamer toegezegd dat op het moment dat wetenschappelijk wordt aangetoond dat er een causaal verband bestaat tussen glyfosaat en neurodegeneratie, direct wordt gestopt met het gebruik van glyfosaat (T03841).
In eerdere Kamerbrieven aan de Tweede Kamer is de inzet op dit onderwerp toegelicht (Kamerstuk 27858, nrs. 636, 653). Daarin is onder andere aangegeven dat opdracht is verleend tot een onderzoek naar het mogelijke verband tussen glyfosaat en de ziekte van Parkinson. Minister Wiersma volgt de lijn zoals in de brief van 10 oktober 2023 staat beschreven: "Als dit (of ander) wetenschappelijk onderzoek op enig moment (dus ook gedurende het onderzoek) uitwijst dat glyfosaat niet meer veilig is en er directe risico's zijn, dan zullen lidstaten en Europese Commissie directe actie ondernemen en beschermende maatregelen nemen (dit is vastgelegd in artikel 69–71 van Verordening 1107/2009). In Nederland zullen middelen op basis van glyfosaat dan per direct worden ingetrokken door het Ctgb, zonder respijt- en opgebruiktermijn" (Kamerstuk 27858, nr. 636).

Vraag 2.
Bent u met de SP fractie van mening dat, indien een landbouwbestrijdingsmiddel onvoldoende onafhankelijk en objectief onderzocht is, dit middel niet gebruikt dient te worden (zoals dat ook met geneesmiddelen het geval is)? Zo ja, wat doen wij er dan bijv. in onze verordeningen mee? Indien niet, waarom niet?

Antwoord.
Nee, het is aan het Rijk om te bepalen of een middel toegelaten en gebruikt mag worden. Als Provincie hebben wij geen taak op grond van de Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden en wij vertrouwen erop dat het Rijk de onderzoeken naar en effecten van Glyfosaat (en AMPA) onafhankelijk en objectief beoordeeld en onderzoekt.

Achtergrondinformatie
De beslissingsbevoegdheid over de goedkeuring van werkzame stoffen is op het niveau van de Europese Unie belegd bij de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA). De beslissingsbevoegdheid over toelating van gewasbeschermingsmiddelen vindt plaats op het niveau van de lidstaten. In Nederland is dit het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb). Het Ctgb beoordeelt volgens het Europees geharmoniseerd toetsingskader of het middel veilig is voor mens, dier en milieu. Het is de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) die controleert of bedrijven uitsluitend toegelaten gewasbeschermingsmiddelen gebruiken en of ze deze middelen op de juiste wijze toepassen. De NVWA ziet ook toe op de naleving van de keuringsplicht van toedieningsapparatuur voor gewasbeschermingsmiddelen.

Vraag 3.
Bent u bereid om het verantwoordelijke ministerie te vragen om alsnog een landelijk verbod voor glyfosaat voor te stellen, om reden van de onzekere veiligheid van dit middel voor mens, milieu en natuur (dit uiteraard totdat volledig, volwaardig, onafhankelijk en objectief onderzoek uitsluitsel heeft gegeven)? Indien niet, waarom niet?

Antwoord.
Met de voornoemde kamerbrief van 14 oktober 2024 heeft Minister Wiersma toegezegd direct actie te ondernemen als wetenschappelijke onderzoeken uitwijzen dat glyfosaat niet meer veilig is en er directe risico's zijn. Wij zien om die reden geen toegevoegde waarde in een verzoek aan het ministerie.

Vraag 4.
Heeft u mogelijkheden om voor het Limburgse grondgebied een verbod op glyfosaat in te stellen en bent u bereid dit te doen? Zo ja, hoe kan dit dan vorm krijgen? Indien niet, waarom niet?

Antwoord.
Zie ook de beantwoording bij vraag 2.

De provincie heeft geen bevoegdheid om een verbod op glyfosaat (en AMPA) in te stellen. De toelating van gewasbeschermingsmiddelen wordt gereguleerd op Europees en nationaal niveau.

Vraag 5.
Indien rigoureuze maatregelen nu niet mogelijk zijn, bent u dan wel bereid om als eerste stap een geadviseerde minimale spuitzone van 1 kilometer afstand in te stellen om zodoende bewoners in hun leefmilieu, drinkwaterbeschermingsgebieden en natuur in N2000 en Natuur Netwerken te beschermen? Indien nee, waarom niet?

Antwoord.
Woon- en leefmilieu

Het instellen van spuitzones waarmee een minimale afstand wordt gecreëerd tussen het landbouwperceel waar gewasbeschermingsmiddelen worden toegepast en gevoelige functies zoals woonbebouwing, is primair een taak voor de gemeenten. Deze kunnen afstandsnormen opnemen in de omgevingsplannen. Ook onder de Omgevingswet is de ordening van de fysieke leefomgeving meer een taak voor de gemeenten (subsidiariteitsbeginsel) en ligt het opnemen van gebruiksnormen of specifieke activiteiten in het gemeentelijke omgevingsplan veel meer in de rede dan het stellen van regels in de provinciale omgevingsverordening.

De Omgevingswet biedt ook de mogelijkheid voor het Rijk of voor de provincies om instructieregels in de richting van gemeenten te stellen, ook voor bestaande situaties. Echter bij (instructie)regels over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen moet uiteraard wel door onderzoek onderbouwd worden dat zij het beoogde effect hebben. Momenteel worden nog onderzoeken naar de risico's van glyfosaat uitgevoerd door het Rijk. Afhankelijk van de resultaten kan bezien worden of en welke maatregelen zoals zoneringen gepast zijn. Wij concluderen daarmee dat een instructieregel op dit moment nog niet kan worden toegepast.
Drinkwaterwinning

De Provincie heeft wel de mogelijkheid om in waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden eisen te stellen, aanvullend op de landelijke regelgeving, aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dat kunnen we vanuit onze rol doen om ervoor te zorgen dat grondwater van goede kwaliteit is, waar WML vervolgens drinkwater van kan maken. In het Provinciaal Waterprogramma is opgenomen dat het voor een duurzame drinkwatervoorziening in Limburg van groot belang is dat de huidige winningen voor de drinkwatervoorziening blijvend worden beschermd. Daartoe zijn diverse acties in gang gezet in het kader van 'Beschermen om te Blijven'. Een van die acties is het herijken van de regels in de Omgevingsverordening voor de drinkwaterbescherming. Daarbij zullen we ook nut en noodzaak van regels voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in waterwin- en grondwaterbeschermingsgebieden betrekken. In de loop van 2025 zal PS hierover worden geïnformeerd.

Natuur
Vanuit het oogpunt van natuur is er nog geen vastgesteld beleid omtrent het instellen van een (minimale) spuitzone of een bufferzone voor Natura 2000 / Natuurnetwerk Limburg. Er is namelijk nog onvoldoende kennis voorhanden en (wetenschappelijk) onderzoek verricht naar de exacte effecten van werkzame stoffen in gewasbeschermingsmiddelen (glyfosaat) en de effecten van dezen op de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen. Met andere woorden is er onvoldoende aangetoond dat verslechtering van deze Natura 2000-instandhoudingsdoelen het gevolg zijn van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Omdat dit naast het Limburgse ook een nationaal belang raakt, is het ook hier aan het Rijk (met het ministerie van LVVN voorop), om meer ecologisch onderzoek te verrichten naar de gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor omliggende Natura 2000-gebieden. Wij stimuleren de uitvoering van deze ecologische onderzoeken door het Rijk. Provincies kunnen daarbij een ondersteunende en meedenkende rol innemen. Aan de hand van de uitkomsten van deze ecologische onderzoeken kan een weloverwogen besluit genomen worden over het al dan niet instellen van bufferzones voor het gebruik van bepaalde gewasbeschermingsmiddelen.

Vraag 6.
Om de agrarische sector niet enkel een nee te verkopen, moet er ook een duurzaam alternatief komen. Wil GS haar krachten bundelen en samen met de wetenschap en agrarische sector een plan opzetten om in Limburg een dergelijke duurzame gewasbescherming te onderzoeken en op de markt te brengen? Zo ja, op welke termijn mag PS hier de sondering van een voorstel voor verwachten? Indien niet, waarom grijpt GS die kans dan niet aan?

Antwoord.
Onze inspanningen zijn primair gericht op het bevorderen van duurzame landbouw en het ondersteunen van initiatieven die het gebruik van chemische middelen helpen verminderen. In nauwe samenwerking met betrokken partijen, zoals agrariërs, kennisinstellingen en natuurorganisaties, dragen we actief bij aan de verduurzaming van de landbouw. We blijven ons inzetten om innovatieve oplossingen en best practices te stimuleren, met als doel een gezonde leefomgeving en een toekomstbestendige landbouw te realiseren. Om daadwerkelijk het gebruik van alternatieve methoden te stimuleren en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen is een gecoördineerde aanpak vanuit het Rijk opgezet, verwoord in het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030 .
Hierin participeren diverse organisaties om gezamenlijk te werken aan de drie doelstellingen ten aanzien van gewasbescherming: Planten en teeltsystemen zijn weerbaar, Land- en tuinbouw en natuur zijn met elkaar verbonden, Nagenoeg zonder emissies naar het milieu en nagenoeg zonder residuen op producten.

Tot slot zijn via de openstelling van de GLB-NSP subsidieregeling ‘Productieve investeringen groen-blauw en dierenwelzijn’ een 2-tal categorieën te definiëren die ingaan op het niet-chemische bestrijding van ziekten, plagen en onkruiden. Daarnaast is er nog één categorie die ingaat op het toepassen van precisiegewasbescherming. In de openstelling van vorig jaar hebben een 40-tal ondernemers subsidie aangevraagd ten aanzien van één van deze 3 categorieën.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

Postadres Statenfractie SP Limburg - Postbus 5700 - 6202 MA Maastricht **Website** limburg.sp.nl **E-mail** limburg@sp.nl

Aan het College van Gedeputeerde Staten
Provincie Limburg
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Maastricht, 29-11-2024

Betreft: gebruik van glyfosaat op Limburgse grond.

Geacht college,

Het spuiten van glyfosaat op landbouwgrond gebeurt al tientallen jaren. Het werd gezien als een veilige manier om onkruid te bestrijden omdat producenten de veiligheid in hun onderzoek aantoonden. Deze onderzoeken bleken niet onafhankelijk en objectief getoetst. Onafhankelijk onderzoek[1] toont steeds vaker aan dat glyfosaat niet zo veilig is voor het leefmilieu en de natuur, en dat glyfosaat op zijn minst de verdenking oproept dat blootstelling aan het product schadelijk is.

Gevolgen:
- Voor mensen, een sterk vergrote kans op Parkinson, vormen van dementie en vormen van kanker (bv. non-hodgkinlymfoom). Glyfosaat en andere pesticiden worden aangetroffen in huisstof, wat aantoont dat het zich verder verspreid dan gedacht.
- Voor fauna, bijvoorbeeld sterfte bij insecten, misvormingen bij o.a. amfibieën en ziektes bij vogels door verminderde weestand.
- Voor flora, schade aan beschermde soorten en fauna die deze bloemen nodig hebben voor hun levenscyclus.
- Voor bodem en grondwater langjarige vervuiling, dus ook drinkwater door horizontale ondergrondse stroming.

Glyfosaat is een product dat op zich afgebroken wordt (AMPA), maar de schadelijkheid wordt daardoor niet verminderd [2]. De SP is daarom van mening: bij gerede twijfel, niet gebruiken. Te lang is uitgegaan van het gegeven dat bedrijven (Monsanto, nu Bayer) hun producten onafhankelijk en objectief testen op kwalijke gevolgen, maar steeds vaker blijkt dat de methoden van deze onderzoeken gericht waren op, voor het bedrijf, wenselijke conclusies. Voor de zekerheid reserveren producenten daarom miljarden dollars voor schadeclaims, een schoffering voor de gezondheid van mensen en ten behoeve van economisch gewin.

Onbegrijpelijk is het dat door een meerderheid van de landen in de EU (waaronder Nederland) Glyfosaat weer voor tien jaren in de EU is toegestaan. Een gezond alternatief voor boeren om te gebruiken lijkt hierdoor ook weer een decennium uit te blijven. En daarmee ook het perspectief op gezonder verbouwen en een duurzamere landbouw productie. Een gemiste kans volgens de SP want met alle expertise in onze provincie zouden wij daarmee kunnen laten zien hoe landbouw van de toekomst er uit kan zien.

Naar aanleiding van al het bovenstaande heeft de SP fractie de volgende vragen aan GS:

1. Bent u op de hoogte van bovengenoemd artikel in De Limburger [3] en uitspraken van steeds meer onafhankelijke objectieve wetenschappers over de schadelijkheid van glyfosaat (en AMPA) zoals in bovenstaande links? En welke reactie heeft u hierop?

2. Bent u met de SP fractie van mening dat, indien een landbouwbestrijdingsmiddel onvoldoende onafhankelijk en objectief onderzocht is, dit middel niet gebruikt dient te worden (zoals dat ook met geneesmiddelen het geval is)? Zo ja, wat doen wij er dan bijv. in onze verordeningen mee? Indien niet, waarom niet?

3. Bent u bereid om het verantwoordelijke ministerie te vragen om alsnog een landelijk verbod voor glyfosaat voor te stellen, om reden van de onzekere veiligheid van dit middel voor mens, milieu en natuur (dit uiteraard totdat volledig, volwaardig, onafhankelijk en objectief onderzoek uitsluitsel heeft gegeven)? Indien niet, waarom niet?

4. Heeft u mogelijkheden om voor het Limburgse grondgebied een verbod op glyfosaat in te stellen en bent u bereid dit te doen? Zo ja, hoe kan dit dan vorm krijgen? Indien niet, waarom niet?

5. Indien rigoureuze maatregelen nu niet mogelijk zijn, bent u dan wel bereid om als eerste stap een geadviseerde minimale spuitzone van 1 kilometer afstand in te stellen om zodoende bewoners in hun leefmilieu, drinkwaterbeschermingsgebieden en natuur in N2000 en Natuur Netwerken te beschermen? Indien nee, waarom niet?

6. Om de agrarische sector niet enkel een nee te verkopen, moet er ook een duurzaam alternatief komen. Wil GS haar krachten bundelen en samen met de wetenschap en agrarische sector een plan opzetten om in Limburg een dergelijke duurzame gewasbescherming te onderzoeken en op de markt te brengen?
   Zo ja, op welke termijn mag PS hier de sondering van een voorstel voor verwachten?
   Indien niet, waarom grijpt GS die kans dan niet aan?

In afwachting van uw beantwoording binnen de daarvoor gestelde termijn, verblijf ik met vriendelijke groet,

Laila Kuiper
SP

[1] https://www.pan-europe.info/sites/pan-europe.info/files/public/resources/Letters/Wetenschappelijke-brandbrief-glyfosaat-NederlandenBelgi%C3%AB-NLversie.pdf

[2] https://www.newscientist.nl/nieuws/hoe-zit-het-nu-echt-met-glyfosaat/

[3] https://www.limburger.nl/regio/limburg/limburg-kleurt-zo-geel-door-omstreden-glyfosaatvelden-dat-je-het-vanuit-de-ruimte-kunt-zien-en-scholen-en-natuurgebieden-liggen-er-pal-naast/27412698.html